

**BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN**

ISSN 1991-3494

Volume 3, Number 361 (2016), 149 – 154

**THE MAIN PRIORITIES OF STATE POLICY
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
IN THE SPHERE OF COMBATING RELIGIOUS EXTREMISM**

Z. K. Shaukenova, Sh. M. Zhandossova, M. K. Bektenova

Institute for Philosophy, Political Science and Religion Studies CS MES RK Almaty, Kazakhstan.
E-mail: sholpan_zhandossova@mail.ru

Keywords: Religious Extremism, State Policy, Legal Norms, Religious Associations, Public Opinion, Religious Consciousness.

Abstract. The article describes the main priorities of the state policy in the sphere of combating religious extremism. The authors show the characteristics of the development of inter-confessional relations in the Republic of Kazakhstan. Spend a political analysis of the state program on combating religious extremism and terrorism in the Republic of Kazakhstan for 2013 - 2017 years. Analyzed the activity of the state bodies of the Republic of Kazakhstan in the sphere of combating religious extremism and terrorism.

ӘОЖ 32:061.234

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАГЫ
МЕМЛЕКЕТТІК САЯСАТТЫҢ ДІНИ ЭКСТРЕМИЗММЕН
КҮРПЕСТЕГІ НЕГІЗГІ БАСЫМДЫҚТАРЫ**

3. К. Шаукенова, Ш. М. Жандосова, М. К. Бектенова

ҚР БФМ ФК Философия, саясаттану және дінтану институты, Алматы, Қазақстан

Түнді сөздер: діни экстремизм, мемлекеттік саясат, құқықтық нормалар, діни бірлестіктер, қоғамдық пікір, діни сана.

Аннотация. Макалада діни экстремизммен күрестегі мемлекеттік саясаттың негізгі басымдықтары қарастырылған. Авторлар Қазақстан Республикасындағы конфессияларық қатынастар дамуының сипаттық ерекшеліктерін ашып көрсетеді. Қазақстан Республикасында діни экстремизм мен терроризмге қарсы іс-кимыл жөнінде 2013–2017 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламаға саясаттанулық талдау жасаған. Қазақстан Республикасында діни экстремизм мен терроризмге қарсы күрес саласында қызмет атқаратын мемлекеттік органдардың қызметіне сараптама жасалған.

Қазақстан Республикасы – зайырлы, демократиялық мемлекет, мұнда әр азаматтың ар-ождан бостандығына кепілдік беріледі және барлық конфессия өкілдері заң алдында тең [1]. Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы ұлттық және халықаралық құқықтық нормалар мен стандарттар негізінде өзіндік құқықтық база мен мемлекеттік және қоғамдық институттардың қызмет ету механизмдерін қалыптастыруда. Көпконфессиялы ел ретінде Қазақстан Республикасы азаматтардың діни сенім бостандығы құқығын жүзеге асыруды қамтамасыз етуге мүдделі және оның алдағы демократиялық, құқықтық дамуын құраушыларының бірі болып табылады.

Діни институттардың сандық әрі сапалық өсүін шарттандырган діннің қоғам өміріндеғі рөлінің артуы Қазақстан Республикасындағы конфессияларық қатынастар дамуының сипаттық ерекшеліктерінің бірі болып табылады. Сарапшылардың пікірінше, дінге сенушілердің саны XX

ғасырдың 80-жылдарымен салыстырғанда 20–25%-дан 90–95%-ға дейін өсken. Дінге сенушілердің саны бойынша дәстүрлі түрде мұсылмандық және православиелік діни бірлестіктердің көрсеткіштері алдыңғы орында, 2009 ж. халық санағы бойынша олар дінге сенушілердің 90%-нан астамын құраған. Жекелей алғанда, тұрғындардың 70,2%-ы өздерін мұсылманды деп атаған, 26,0% – христиандар деп, 0,3% – иудаизм ұстанушылары, 0,1% – буддизм, 0,2% – өзге діни сенім ұстанушылар деп атаған. Сонымен бірғе, тұрғындардың 2,8%-ы өздерін дінге сенбейтіндер ретінде көрсеткен [2].

Қазақстандағы діни бірлестіктердің саны артты, 1989 жылғы 1 қаңтардағы санақ бойынша олардың саны 671-ді құраса, 2013 жылы олардың саны 3434-ке жеткен. Республиканың халықтың көпэтностық және көпконфессиялық діни мұдделерін танытатын 18 түрлі конфессия бейбіт түрде қызмет атқарады. Қазақстандағы діндерді діни тәжірибе мен дүниеге деғен көзқарастарымен ерекшеленетін түрлі діни сенімді ұстанатын түрлі этнос, тілдік, мәдени және әлеуметтік топтар танытады.

Қазақстан Республикасында қоғам неғізінен тарихи және мәдени екі дәстүрлі діндерге: сұнниттік ислам (ханафилік мазхаб) және православиелік христиандыққа неғізделетіндіктен, ең көп діни бірлестіктер мұсылмандарға (2367) тиесілі. Олар елдегі дін ұстанушылардың жалпы санының үштен екісінен астамын құрайды. Сондай-ақ аталмыш діннің күльттік ғимараттары да саны жағынан басым болып табылады (2366). Қазақстандағы дін ұстанушыларының саны жағынан екінші орында Қазақстанның Православиелік шіркеуі (КПШ), ол 293 діни бірлестіктерге ие. Келесі діни бағыт Қазақстандағы Рим-католиктік шіркеу (РКШ) болып табылады, оның 84 діни қауымы бар. Қазақстанның конфессионалдық кеңістігінде айтартлықтай орынды 500-ден астам діни бірлестігі бар протестанттық бағыт алады. Аталғандардан өзге 7 иудейлік қауымдар, 2 буддистік діни бірлестіктер, сонымен қатар Қазақстан үшін дәстүрлі емес 18 діндер («Мормондар», «Кришнайттер», «Бахайлар», «Муниттер») бар [3].

Соңғы жылдары дінге қатысты мәселелер өзінің өзектілігімен аса өткір тақырыптардың біріне айналып, еліміздің қоғамдық өмірінде күн тәртібінде алдыңғы қатарға шыға бастағандығын байқауға болады. Бұл, бір жағынан, дінге сенушілер қатарының көбейінен, екінші жағынан, діни экстремизм мен терроризм мәселесінің өссе түсіп отыруынан көрініс табады. Бұғандегі діни экстремизм мен терроризм әлемдік қоғамдастықты алаңдатып отырған мәселеле айналды. Заманауи әлемнің қатеріне айналып отырған діни экстремизм мен терроризм мәселесі Қазақстанның сыртқала алмасы анық.

Бұл мәселелер өз кезеңінде мемлекет пен қоғам алдына нақты шешімін табуды қажет ететін бірқатар кезек күттірмейтін міндеттерді қойып отыр. Сол себепті, Қазақстанда діни экстремизм мен терроризмге қарсы іс-қимыл мен алдын алу қызметтері кеңінен іске асырылуада. Осы орайда, ел Президенті Н.Ә. Назарбаев «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында: «діни экстремизм мен терроризм мәселесіне қарсы қызметте құрылымды шаралардың бірі заннамаларды жетілдіру керек», – деп атады [4].

Осыған байланысты, Елбасы Президент Әкімшілігі мен Қазақстан Республикасының Үкіметіне келесідей тапсырмаларды берді:

- діни радикализм мен экстремизмнің пайда болуын бейтараптандыру мақсатында зандарды жетілдіру қажет. Терроризмге қарсы зандарды да жетілдіру қажет. Мемлекет қайдан бой көтерсе де, радикализм мен экстремизмнің жолын кесу керек;
- әлеуметтік, этникалық және діни қысымдар мен шиеленістерді болдырмау механизмдерінің жаңа сенімді формаларын қалыптастыру;
- қоғамда, әсіресе, жастар арасында діни экстремизм профилактикасын қүшейту;
- әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съезі беретін артықшылықтарды да пайдалану. Осы сұхбат алаңының базасында діни ынғайдагы дауларды шешудің жаңа платформасын жасау қажет;
- діни және этностық дауларды шешу үшін аймақтағы ыстық нұктелерде, Үлкен Тауы Шығыс аясында, тіпті, одан да ауқымды деңгейде ара ағайындық жасауға дайын болу;
- мемлекеттің зиярлы келбеті – Қазақстанның табысты дамуының маңызды шарты екенін естен шығарма [5].

Берілген тапсырмаға сәйкес, 2013 жылдың қаңтарында Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасының терроризмге қарсы күрес туралы кейбір заннамалық актілеріне өзгерістер

мен толықтырулар енгізу туралы» Заңына сәйкес, Қазақстан Республикасының «Терроризмғе қарсы күрес» туралы заңына ауқымды өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

Содан берінде уақыт ішінде діни экстремизм мен терроризмғе қатысты мәселелердің ушыға түсінген ескере отырып, 2013 жылғы қантар айында «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне терроризмғе қарсы іс-кимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заң қабылданды. Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасының кейбір арнайы мемлекеттік органдар туралы кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңы қабылданды.

2013 жылғы 24 қыркүйекте Мемлекет басшысының Жарлығымен Қазақстан Республикасында 2013–2017 жылдарға арналған діни экстремизмғе және терроризмғе қарсы іс-кимыл жөніндегі мемлекеттік бағдарлама бекітілді.

Мемлекеттік Бағдарламаның неғізі мақсаты – діни экстремизм көріністерінің алдын алу және терроризм катерлеріне жол бермеу арқылы адамның, қоғамның және мемлекеттің қауінсіздігін қамтамасыз ету.

Мемлекеттік Бағдарлама қоғамда діни сананы және радикалдық идеологияға деген иммунитетті қалыптастыруға бағытталған діни экстремизм мен терроризмнің алдын алу шараларын жетілдіру; діни экстремизм мен терроризмнің көріністерін, соның ішінде арнаулы мемлекеттік және құқық қорғау органдары қызметін қамтамасыз ету жүйесін жетілдіру жолымен анықтау мен жолын кесудің тиімділігін арттыру; экстремистік және террористік әрекеттердің салдарларын азайту және жою шараларының жүйесін жетілдіру; діни экстремизм мен терроризмғе қарсы қарсы іс-кимыл бойынша мемлекеттік органдар қызметін ұйымдастырудың жаңа формалары мен әдістерінен, соның ішінде, тұрғындардың діни сауаттылығын арттыру сынды міндеттерді қамтиды.

Бағдарлама келесідей нәтижелерге қол жеткізуді көздейді:

1) 2017 жылы ел тұрғындары, соның ішінде 100% жастар мен діни негіздегі радикалдық идеологияға бейім және ұшыраған адамдар экстремизм мен терроризм идеяларын қажетсінбейтін сананы қалыптастыруға бағытталған кешенді алдын алу жұмысымен қамтылатын болады.

2) терроризм актілерінің дайындалу және қастандық жасау сатыларында беті қайтарылғандарының осындағы дайындалып жатқан және анықталған қылмыстардың жалпы санына арака-тынасы 100%-ға шаққанда 2017 жылға қарай кемінде 95 %-ды құрайтын болады.

3) террористік тұрғыдан осал объектілердің, тұрғындардың, үәкілетті мемлекеттік органдардың күші мен құралдарының экстремистік және террористік әрекет салдарларын азайтуға және жоюға дайындығының дәрежесі 2017 жылы 100% құрайтын болады [6].

Жалпы алғанда, қабылданған заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілер терроризмғе қарсы қызметтің тиімді механизмдерін ұйымдастыру мен үйлестіруге бағытталған және халықаралық әрі өнірлік деңгейде өзгертулер енгізілді. Діни экстремизмғе қарсы күрестің маңыздылығын ескере отырып, терроризмғе қарсы қызметті үйлестіруді қамтамасыз ету мақсатында Елбасы 2013 жылдың 24 маусымында «Қазақстан Республикасының антитеррористік орталығын бекітетін Ереже туралы» № 588 Жарлыққа қол қойды.

Жаңа форматта қалыптасқан Қазақстан Республикасының Антитеррористік орталығы мемлекеттің басты ұлттық қауіптері терроризм мен экстремизмғе қарсы мемлекет пен қоғамның қызметтерін басқару және үйлестірумен айналысады.

Казіргі күнде шешімін таптаған жекелеген мәселелерге қарамастан, елімізде дін саласына қатысы бар мемлекеттік органдардың жұмыстары жүйелі деңгейде жолға қойылғаны туралы толық сеніммен айтуға болады. Яғни осыған қажетті инфрақұрылым мен құқықтық базаның неғізі қаланды. Атап айттар болсақ, 2011 жылдың мамыр айында Дін істері агенттің құрылышып, сол жылдың қазан айында «Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы» Қазақстан Республикасының Заңы қабылданды. Дін мәселелерімен айналысатын арнайы үәкілетті органдардың құрылышып, дін саласын реттейтін жаңа заң құшіне енгінен берінде уақыт ішінде көптеген жұмыстар атқарылды.

«Нормативтік құқықтық актілер туралы» 1998 жылғы 24 наурыздағы Қазақстан Республикасы Занының 29-бабының 1-тармағының 6) тармақшасына, «Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің мәселелері» 2014 жылғы 23 қыркүйектегі № 1003 Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысына сәйкес «Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің Дін істері комитеті» респубикалық мемлекеттік мекемесінің ережесі бекітілді [7]. Қазіргі таңда Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің Дін істері комитеті Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің діни қызмет саласындағы реттеуді жүзеге асыратын ведомство болып табылады.

Дін істері комитетін қазіргі таңда діни экстремизмнің алдын алу бағытында ауқымды қызметтер атқаратын мемлекеттік орган ретінде көрсетуге болады.

Діни экстремизм мен терроризм көріністеріне қарсы құрес тек орталық мемлекеттік органдармен қатар жерғілікті атқарушы органдар саясаты ретінде жүзеге асырылады. Облыстардағы, Астана және Алматы қалалары Әкімдіктері жаңындағы өңірлік дін істері басқармалары түріндегі жерғілікті атқарушы органдар:

- жерғілікті деңгейде дін саласы бойынша мемлекет саясатын жүзеге асырады;
- аймақтың діни ахуалына зерттеу және талдау жұмыстарын жүргізеді;
- өз құзіретіне сәйкес аймақтық деңгейде дін мәселесіне қатысты түсіндіру жұмыстарын жүргізеді;
- құзыретті органға Қазақстан Республикасының діни қызмет және діни бірлестіктер туралы заңнамасын жетілдіру туралы ұсыныстар әзірлейді;
- құқық қорғау органдарына Қазақстан Республикасының діни қызмет және діни бірлестіктер туралы заңын бұзушы жеке және заңды тұлғалардың іс-әрекеттеріне тыйым салу туралы ұсыныстар әзірлейді;
- Қазақстан Республикасының діни қызмет жеке және діни бірлестіктер туралы заңнамасының бұзылуына қатысты жеке және заңды тұлғалардың шағымдарын қарастыру;
- миссионерлік қызметпен айналысушы тұлғаларды тіркеу;
- Қазақстан Республикасының заңнамасы негізінде мемлекеттік басқару органдарының сұранысына сай жерғілікті атқару органдарына жүктелген өзге де міндеттерді атқарады [8].

Дінге қатысты тұра немесе жанама үдерістердің барлығы қоғамдық өмірдің маңызды бөлігін қамтитындықтан, дін тәніреңдегі туындастын мәселелерді шешуғе билік органдарымен қатар, азаматтық қоғам институттарының қатысуы ерекше маңызға ие. Өйткені діни сипаттағы мәселелер қоғамның өмір сүруіне қатысы бар проблемалар ретінде қоғамдық және ұлттық қауінсіздік мәселелерімен тікелей байланыста көрініс табады. Осы орайда, діни экстремизм мен терроризмнің алды алу, елдегі діни ахуалды тұрақтандыру, халықтың діни сауаттылығын арттыру секілді қызметтерді жүзеге асыратын ғылыми орталықтар мен Үкіметтік емес ұйымдарды қарастырып өткен жөн.

Дін саласына жүйелі мониторинг және талдау жасау, зерттеулер жүргізу, діни экстремизм құбылысының табиғатын анықтау секілді қызметтермен айналысатын Дін істері комитеті жаңынан құрылған «Дін мәселелері жөніндегі ғылыми-зерттеу және талдау орталығы» мақсаты дін мәселелері жөнінде мемлекет органдарының қызметіне ғылыми-әдіснамалық және ақпараттық талдау жұмыстары бойынша қолдау көрсету болып табылады.

Дін істері комитетінің жаңынан құрылған «Мәдениеттер мен діндердің халықаралық орталығы» қызмет атқарады. Орталық жаңынан Бұқаралық ақпарат күралдарында діни тақырыптарды жариялау бойынша Әдістемелік Кеңес жұмыс істейді. Әдістемелік кеңес журналистік пул өкілдерімен кездесулер, журналистерге арналған семинарлар мен тренингтер үйімдастырып тұрады.

Қазақстан Республикасы Үкіметі жаңынан құрылған діни бірлестіктермен байланыстар жөніндегі Кеңесі қызмет етеді. Кеңес консультативтік-кенесші орган саналады. Кеңестің мақсаты – діни қызмет және діни бірлестіктермен өзара іс-әрекеттестік саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарын қалыптастыру және іске асыру, қоғамдағы діни келісімді нығайту және конфессияаралық қатынастарды үйлестіру мәселелері жөніндегі ұсыныстар мен ұсынымдар әзірлеу. Кеңестің негізгі міндеттері мынадай:

- елдегі діни жағдайды және оның даму үрдістерін жан-жақты және объективті зерттеу, жинақтап қорыту және талдау;

- діни бірлестіктермен өзара ықпалдастық пен діни қызмет саласындағы мемлекеттік саясаттың басым бағыттарын қалыптастыру бойынша ұсыныстар әзірлеу;
- Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдарын республикадағы діни ахуалдың жайкүйі және Қазақстан Республикасының діни қызмет және діни бірлестіктер туралы заннамасын сақтау туралы хабардар ету;
- діни бірлестіктермен байланыс бойынша аймақтық Кеңестердің жұмыстарын үйлестіру;
- діни бірлестіктер арасындағы өзара түсіністік пен төзімділікті нығайту және оларға Қазақстан Республикасының заннамасына сәйкес консультативтік көмек көрсету болып табылады.

14 орталық «Деструктивті діни ағымдардан зардал шеккендерге көмек көрсету орталықтарының қауымдастығының» құрамына кіреді, ал 8 орталық өз алдына қызмет көрсетеді.

Деструктивті діни ағымдардан зардал шеккендерге көмек көрсету және сауықтыру орталықтар түрінде қызмет ететін үкіметтік емес ұйымдар арасынан: «Деструктивті діни ағымдардан зардал шеккендерге көмек көрсету орталықтарының қауымдастығы», «Аңсар» кенес беру-сауықтыру орталығы», «Сана» дінтанулық ақпараттық-кенес беру орталығы», «Виктория» деструктивті сектикардан зардал шеккендерге әлеуметтік-психологиялық және құқықтық көмек көрсету орталығы» және «Әлеуметтік бастама орталығы» сияқты үкіметтік емес ұйымдарды ерекше атап өтуғе болады.

Дін саласында қызмет атқаратын кейбір орталықтар тек оналту қызметімен ғана шектелін қана қоймай, әлеуметтік-тұрмыстық мәселелері бойынша мұқтаж азаматтарға кенес берумен де айналысады. Мұндай үкіметтік емес ұйымдар қатарында, Қызылорда облысында орналасқан адам құқықтары мен бостандықтарын шектеуден зардал шеккендерге, діни экстремизм құрбандарына және діни экстремистік ұйымдардың ықпалынан шыққан тұлғаларға арналған «Қамқорлық» дағдарыс орталығының орны ерекше.

Бір қатар үкіметтік емес ұйымдар, соның ішінде, қоғамда адамдардың құқықтарын бұзатын, олардың денсаулықтарымен әлеуметтік салауаттылығына зиян келтіретін, Конституция мен Қазақстан Республикасының зандарына қайши келетін әрекеттермен айналысады ұйымдар мен адамдар тобы туралы және олардың адамға деструктивті ықпалдары туралы объективті ақпараттар таратуға маманданған Алматы қаласының «Перспектива» ақпараттық-кенес беру тобы» қоғамдық қорын атап өтуғе болады.

2013 жылы діни мәселелер бойынша ақпараттар қабылдау мен азаматтарға консультациялар беру Орталығы құрылды. Оның базасында тәулік бойы теғін қызмет атқаратын – «Қауырт желі – 114» қызметі ұйымдастырылды. Қауырт желі қызметінің мәні – азаматтарды дін мәселесі бойынша тәулік бойы теғін ақпараттандыру мен дін саласындағы зандардың бұзылуы туралы мәліметтерді жинақтау мен оларды құқықкорғау органдарына жолдау болып табылады.

Барлық деструктивті діни ағымдардан зардал шеккендер мен оналту орталықтарының қызметтері әртүрлі конфесиялардың деструктивті діни ағымдарынан зардал шеккендерге психолог, теолог, дінтанушы және зангер мамандардың қызметтерін біріктіре отырып көмек көрсетуғе бағытталады.

Осы бағыттағы жұмыстарды сапалы жүзеге асыру мақсатында облыстардағы, Астана және Алматы қалалары Дін істері басқармаларының жанынан коммуналды мемлекеттік мекеме түріндегі Дін мәселелерін зеттеу орталықтары құрылуда, олар дін істері басқармалары арқылы әкімдіктердің қызмет ету аясы мен мүмкіндіктерін көнектеді.

Орталықтардың жергілікті жерлердегі діни экстремизмғе қарсы іс-қимыл мен алдын алу шаралары бойынша негізгі қызметтері келесілер болып табылады:

- жергілікті және орталық атқару органдарын, сондай-ақ өнірлік антитеррористік комиссиялардың жұмыстарын, сонымен қатар дін және экстремизм мен терроризмің алдын алу саласындағы мақсатты ақпараттық-насихаттық жұмыстарды жетілдіру үшін өнірдегі діни ахуал туралы талдаулық базаны қалыптастыру;
- ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын ұйымдастыру (дәрістер, акциялар, кездесулер, консультациялар, баспасөз-мәслихаттарын ұйымдастыру, медиа-жоспарлауды жүзеге асыру, баспа және электронды БАҚ-пен өзара әрекеттестік, интернеттең жұмыстарды қамтиды);
- ақпараттық-құқықтық және психологиялық консультацияларды, сондай-ақ деструктивті діни ағымдардан зардал шеккендерді оналту жұмыстарын ұйымдастыру;

— деструктивті діни ағымдардың мүшелерін оңалту жұмыстарын ұйымдастыру, деструктивті діни ағымдардан зардап шеккендерді оңалту орталықтары мен көмек көрсету орталықтарының қызметтерін үйлестіру [9].

Діни экстремизм мен терроризмге қарсы қызметте оның акпараттық және насихаттық құрамына ерекше көңіл бөлінеді. Осылай байланысты, Дін істері комитетінің де қызметтері қоғамда толерантты діни сана мен радикалды идеологияға қарсы иммунитетті қалыптастыруға бағытталған. Ол дінбасылары өкілдерінің, этностық-мәдени орталықтар, үкіметтік емес және жастар ұйымдары, әртүрлі саладағы беделді азаматтардың әлеуеттерін діни экстремизмге қарсы түсіндіру жұмыстарына қолдану арқылы жүзеге асып, қоғам өкілдері экстремизм мен терроризмнің барлық түрлері мен көріністеріне қарсы шығып қана коймай, сонымен қатар оларға принциптік бағалау мен кез келген деструктивті ағымдарды айыптауларын көрсетулері тиіс. Жалпы алғанда, экстремисттік доктриналар мен ілімдерді жою мен дін атын жамылған радикалды және деструктивті идеологиялардан өзіндік қорғануға бағытталған қоғамдық бастамаларды жандандыруға күш салу қажет.

Жоғарыда келтірілген діни экстремизм мен терроризмге қарсы бағытталған қызметтерді талдай келе, атальыш қызметтердің жан-жақты жүзеге асырылуда деғен тұжырым жасауға болады. Сонымен қатар діннің қоғамдағы рөлі артып, әлеуметтік ортада жиі талқыланатын тақырыпқа айналуына байланысты оған қатысты қоғамдық пікірдің рөлі есіп келеді. Діни қарым-қатынастар саласында шешім қабылдауда қоғамдық пікірмен санасу негізгі құраушы болып табылады.

ӘДЕБІЕТ

- [1] Қазақстан Республикасының Конституциясы. – Астана: Елорда, 2008. – 56 б.
- [2] Қазіргі Қазақстандағы конфессијалық жағдай // <http://www.mckr.kz/index.php/religii-v-kazahstane/%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%81%D0%B8%D1%8F%D0%BB%D1%8B%D2%9B-%D0%BA%D0%B5%D2%A3%D1%96%D1%81%D1%82%D1%96%D0%BA>
- [3] http://din.gov.kz/kaz/press-sluzhba/doklady_i_vystupleniya/?cid=0&rid=1590.
- [4] Қазақстан Республикасының Президенті Н. Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2012 жылғы 14 желтоқсан // http://www.akorda.kz/kz/addresses/addresses_of_president/page_kazakstan-respublikasyn-n-prezidenti-n-a-nazarbaevtyn-kazakstan-khalkyna-zholdau-2012-zhylhy-14-zheltoks_1357813742
- [5] Діни экстремизмнің алдын алу басты миндет // <http://baq.kz/news/37806>.
- [6] Діни экстремизм – гасыр індеті // http://baq.kz/kk/regional_media/post/43237.
- [7] «Қазақстан Республикасы Маңдиеңет және спорт министрлігінің Дін істері комитет» республикалық мемлекеттік мекемесінің ережесін бекіту туралы // <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1400009804>
- [8] http://din.gov.kz/kaz/press-sluzhba/doklady_i_vystupleniya/?cid=0&rid=1590.
- [9] http://din.gov.kz/kaz/press-sluzhba/doklady_i_vystupleniya/?cid=0&rid=1590.

REFERENCES

- [1] Qazaqstan Respublikasynyng Konstitucijasy. Astana: Elorda, 2008. 56 b.
- [2] Qazirgi Qazaqstandaghy konfessijalyq zhaghdaı // <http://www.mckr.kz/index.php/religii-v-kazahstane/%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%81%D0%B8%D1%8F%D0%BB%D1%8B%D2%9B-%D0%BA%D0%B5%D2%A3%D1%96%D1%81%D1%82%D1%96%D0%BA>
- [3] http://din.gov.kz/kaz/press-sluzhba/doklady_i_vystupleniya/?cid=0&rid=1590.
- [4] Qazaqstan Respublikasynyng Prezidenti N. A. Nazarbaevtyng Qazaqstan halqyna Zholdauy. 2012 zhylgy 14 zheltoqsan // http://www.akorda.kz/kz/addresses/addresses_of_president/page_kazakstan-respublikasyn-n-prezidenti-n-a-nazarbaevtyn-kazakstan-khalkyna-zholdau-2012-zhylhy-14-zheltoks_1357813742
- [5] Dini e'kstremizmining aldyn alu basty mindet // <http://baq.kz/news/37806>.
- [6] Dini e'kstremizm – ghasyr indeti // http://baq.kz/kk/regional_media/post/43237.
- [7] «Qazaqstan Respublikasy Ma'dieneñet zha'ne sport ministrligining Din isteri komitet» respublikalyq memlekettik mekemesining erzhesin bekittu turaly // <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1400009804>
- [8] http://din.gov.kz/kaz/press-sluzhba/doklady_i_vystupleniya/?cid=0&rid=1590.
- [9] http://din.gov.kz/kaz/press-sluzhba/doklady_i_vystupleniya/?cid=0&rid=1590.

ОСНОВНЫЕ ПРИОРИТЕТЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В СФЕРЕ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ РЕЛИГИОЗНОМУ ЭКСТРЕМИЗМУ

3. К. Шаукенова, Ш. М. Жандосова, М. К. Бектенова

Институт философии, политологии и религиоведения КН МОН РК, Алматы, Казахстан

Ключевые слова: религиозный экстремизм, государственная политика, правовые нормы, религиозные объединения, общественное мнение, религиозное сознание.

Аннотация. Рассмотрены основные приоритеты государственной политики в сфере противодействия религиозному экстремизму. Авторы показывают характерные особенности развития межконфессиональных отношений в Республике Казахстан. Проведен политологический анализ государственной программы по противодействию религиозному экстремизму и терроризму в Республике Казахстан на 2013–2017 годы. Проанализирована деятельность государственных органов Республики Казахстан в сфере противодействия религиозному экстремизму и терроризму.

Поступила 05.05.2016 г.